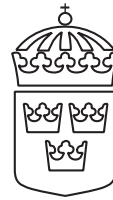

Regeringens proposition 2017/18:25

Genomförande av ändringar i dricksvattendirektivet

Prop.
2017/18:25

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 28 september 2017

Stefan Löfven

Tomas Eneroth
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett nytt normgivningsbemyndigande i livsmedelslagen (2006:804) i syfte att kunna genomföra kommissionens direktiv (EU) 2015/1787 av den 6 oktober 2015 om ändring av bilaga II och III till rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten. Det nya bemyndigandet innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten att inhämta kontrollmyndighetens godkännande av färoanalyser och förslag till egenkontrollprogram.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 februari 2018.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804).....	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Reglering av dricksvatten	5
5	Kontrollen av dricksvatten.....	7
6	Ändringsdirektivet	8
7	Ett nytt normgivningsbemyndigande	10
8	Ikraftträdande.....	15
9	Konsekvenser.....	15
9.1	Ett nytt system för flexibel undersökning av dricksvattenkvalitet	15
9.2	Vilka berörs av förslaget?.....	16
9.3	Konsekvenser för verksamhetsutövare.....	16
9.4	Konsekvenser för statliga myndigheter	20
9.5	Konsekvenser för kommunerna.....	21
10	Författningskommentar.....	21
Bilaga 1	Direktiv (EU) 2015/1787.....	23
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	35
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	36
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	37
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	38
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 28 september 2017	39

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2017/18:25

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804).

2 Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)

Härigenom föreskrivs¹ att 19 § livsmedelslagen (2006:804) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur offentlig kontroll *skall* bedrivas, 1. hur offentlig kontroll *ska* bedrivas,

2. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till en sådan samordnande kontrollmyndighet som avses i 12 § första stycket,

3. skyldighet för en livsmedelsföretagare att utöva en efter verksamhetens art lämpad egenkontroll av verksamheten, *och* 3. skyldighet för en livsmedelsföretagare att utöva en efter verksamhetens art lämpad egenkontroll av verksamheten,

4. skyldighet för den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten att inhämta kontrollmyndighetens godkännande av faroanalyser och förslag till egenkontrollprogram, och

4. uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt. 5. uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2018.

¹ Jfr rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, i lydelsen enligt kommissionens direktiv (EU) 2015/1787.

Det ställs krav på dricksvatten i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten (dricksvattendirektivet). Kommissionens direktiv (EU) 2015/1787 av den 6 oktober 2015 innehåller ändringar av bilaga II och III till dricksvattendirektivet (ändringsdirektivet). Ändringsdirektivet ska börja tillämpas den 27 oktober 2017. Livsmedelsverket har i en skrivelse till Näringsdepartementet den 27 oktober 2016 påtalat att det kan finnas behov av lagändringar till följd av ändringsdirektivet (N2016/06027/RS). Med anledning av detta har det inom Näringsdepartementet upprättats en promemoria, Genomförande av ändring i dricksvattendirektivet. Ändringsdirektivet finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Näringsdepartementet (dnr N2017/02386/RS).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 31 augusti 2017 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Det görs en språklig ändring av lagförslaget i förhållande till lagrådsremissens lagförslag.

4 Reglering av dricksvatten

Dricksvattendirektivet

Dricksvatten är i stor utsträckning reglerat genom EU-bestämmelser. Dricksvattendirektivet anger de särskilda krav som ska vara uppfyllda för vatten som är avsett att användas som dricksvatten. För att garantera att dricksvatten är säkert för människor fastställs det ett antal minimikvalitetskrav för vatten i direktivet.

Enligt dricksvattendirektivet är medlemsstaterna skyldiga att se till att dricksvattnet är hälsosamt och rent på så sätt att det inte innehåller ämnen som utgör en fara för människors hälsa samt att det uppfyller de parametervärden som medlemsstaterna ska fastställa (artiklarna 1, 4 och 5). Kraven för dricksvatten som tillhandahålls från ett distributionsnät i en lokal eller anläggning ska normalt iaktas vid den punkt där vattnet tappas ur de kranar som normalt används för dricksvatten (artikel 6).

Medlemsstaterna är skyldiga att vidta alla åtgärder som behövs för att säkerställa att regelbundna kontroller av dricksvattnets kvalitet utförs i syfte att kontrollera att det vatten som är tillgängligt för brukarna uppfyller kraven i direktivet. För att fullgöra dessa skyldigheter ska de behöriga myndigheterna upprätta lämpliga kontrollprogram för allt dricksvatten. I bilaga I fastställs vilka parametrar som ska analyseras och minimivärden för dessa parametrar, i bilaga II fastställs minimikrav för kontrollprogram och i bilaga III anges specifikationer för analysmetoder

Prop. 2017/18:25 för olika parametrar. Bilaga II till direktivet medger en viss grad av flexibilitet vid kontrollen av dricksvattnet genom att det under vissa omständigheter tillåter en mindre frekvent provtagning än vad som generellt föreskrivs i bilagan.

EU:s livsmedelslagstiftning

Dricksvatten betraktas i rättsligt hänseende som ett livsmedel.

Livsmedel definieras i Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet (EU:s livsmedelslag). Enligt definitionen är vatten ett livsmedel fr.o.m. den punkt där värdena ska iakttas enligt artikel 6 i dricksvattendirektivet, dvs. vid tappkranen. I den svenska livsmedelslagstiftningen jämföras vatten med livsmedel i stadierna före tappkranen.

I EU:s livsmedelslag slås det fast att livsmedelsföretagare på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan ska se till att livsmedel uppfyller de krav som är tillämpliga för deras verksamhet och ska kontrollera att dessa krav uppfylls. Medlemsstaterna ska övervaka och kontrollera att livsmedelsföretagare uppfyller de relevanta kraven i livsmedelslagstiftningen.

I en av de anknytande s.k. hygienförordningarna, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, anges att livsmedelsföretagare ska se till att alla de led i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan för livsmedel som de ansvarar för uppfyller de relevanta hygienkraven. Livsmedelsföretagare ska följa de allmänna hygienreglerna och upprätta lämpliga kontrollplaner som bygger på principerna om faroanalys och kritiska styrpunkter, de s.k. HACCP-principerna (Hazard Analysis and Critical Control Points).

Den grundläggande EU-förordningen för livsmedelskontroll är Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd (kontrollförordningen). Den reglerar medlemsstaternas offentliga kontroll av bl.a. att livsmedelsföretagare följer de regler som gemenskapen fastställt för livsmedel.

Svensk rätt

Sverige har genomfört dricksvattendirektivet genom livsmedelslagen (2006:804), livsmedelsförordningen (2006:813) och Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 2001:30) om dricksvatten, de s.k. dricksvattenföreskrifterna.

I livsmedelslagen jämföras vatten med livsmedel från den punkt där vattnet tas in i vattenverket som råvatten till den punkt där värdena ska iakttas enligt dricksvattendirektivet, dvs. i stadierna innan tappkranen. Livsmedelslagen är en s.k. ramlag och innehåller därför huvudsakligen bemyndiganden, men även bestämmelser om myndigheters befogenheter och om straffsanktioner.

Allmänt om livsmedelskontrollen

Inom EU:s livsmedelslagstiftning är det livsmedelsföretagaren som har ansvaret för sin verksamhet under hela vägen från råvara till färdig produkt. Alla livsmedelsföretagare är därför skyldiga att kontrollera att den egna verksamheten uppfyller livsmedelslagstiftningens krav på hygien och redlighet. I denna s.k. egenkontroll ska det finnas rutiner och dokumentation som hjälper verksamhetsutövaren att ha kontroll över de risker och faror som finns i verksamheten. Dessa kan bestå av bl.a. allmänna hygienrutiner, HACCP-baserade förfaranden som faroanalys, upprättande av egenkontrollprogram och i dricksvattensammanhang undersökning av dricksvatten. I undersökningen av dricksvatten ingår både provtagning och analys, men även bedömning eller värdering av resultatet.

Vid den offentliga kontrollen undersöks olika områden, bl.a. företagens rutiner för god hygienpraxis, HACCP-baserade förfaranden och andra kontrollrutiner företagaren tillämpar. Vidare granskas relevant dokumentation såsom resultat från egenkontrollen. Den offentliga kontrollen baseras på hur stora riskerna i verksamheten är. Vid den bedömningen tas hänsyn till företagets egenkontroll.

Dricksvattenkontrollen

Sverige har genom regleringen för dricksvatten samma ansvarsförhållande vid dricksvattenproduktion som i övrig livsmedelslagstiftning, vilket bland annat innebär att verksamhetsutövaren, dvs. den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten, har ansvar för sin egenkontroll och för att informera om sin produkt och sin verksamhet. Verksamhetsutövaren är således skyldig att inom ramen för sin egenkontroll undersöka om dricksvattnet uppfyller gräns- och parametervärden i dricksvattenföreskrifterna. Verksamhetsutövaren är även skyldig att undersöka andra ämnen och mikroorganismer om de kan utgöra en fara för människors hälsa. Enligt dricksvattenföreskrifterna ska verksamhetsutövaren, i den utsträckning det är nödvändigt för att uppfylla kraven i dricksvattenföreskrifterna, genomföra och upprätthålla ett eller flera permanenta förfaranden grundade på HACCP-principerna.

HACCP-systemet avser förebyggande åtgärder snarare än kontroll av slutprodukter. Systemet består av sju principer. I den första principen beskrivs den s.k. faroanalysen, som innebär att identifiera de faror som måste förebyggas, elimineras eller reduceras till en acceptabel nivå. I denna analys ingår att göra en riskbedömning av farorna.

Enligt Livsmedelsverkets vägledning för dricksvatten är all dricksvattenverksamhet till sin karaktär farofyllt och kan innebära hälsorisker. Livsmedelsverket rekommenderar därför alla producenter och tillhandahållare av dricksvatten att göra en faroanalys.

Som konstaterats i avsnitt 4 medger bilaga II till dricksvattendirektivet en viss flexibilitet vid kontrollen av dricksvattnet. Av Livsmedelsverkets föreskrifter framgår sålunda att verksamhetsutövarens undersökning av dricksvattnet ska avse minst de parametrar som anges i en bilaga till

föreskrifterna både vad gäller s.k. normal undersökning och s.k. utvidgad undersökning om kontrollmyndigheten inte beslutar något annat.

Den normala undersökningen ska, bortsett från vad som gäller för den nationella regleringen av provtagning på utgående dricksvatten, ge regelbunden information om dricksvattnets normala hälsomässiga, tekniska och estetiska kvalitet. Den undersökningen omfattar relativt få parametrar som undersöks med relativt hög frekvens. Det är inte tillåtet att ta bort parametrar från den normala undersökningen. Däremot kan kontrollmyndigheten besluta att minska provtagnings- och analysfrekvensen om de värden som uppmätts vid provtagning under en period på minst två på varandra följande år är konstanta och klart bättre än de fastställda gränsvärdena och om en försämring av vattenkvaliteten bedöms som osannolik.

Syftet med en utvidgad undersökning är att kontrollera att samtliga kvalitetskrav är uppfyllda. Det är inte tillåtet att minska frekvensen av utvidgad undersökning. Kontrollmyndigheten kan dock, för enskilda parametrar, medge undantag från kravet på att utföra utvidgad undersökning för en särskilt angiven tidsperiod. En förutsättning för detta är att kontrollmyndigheten bedömer att parametern sannolikt inte kommer att förekomma i en täkt i halter som skulle kunna innebära en risk för att det uppstår avvikelser från de relevanta gränsvärdena.

För att säkerställa att vattnet uppfyller kraven ska verksamhetsutövaren upprätta ett förslag till program för regelbundna undersökningar med provtagningspunkter och frekvenser för normal och utvidgad undersökning. Kontrollmyndigheten ska fastställa undersökningsprogrammen. I samband med detta fastställs också provtagningspunkter och undersökningsfrekvenser. Kontrollmyndigheten kan då besluta om undantag från de regelbundna undersökningarnas omfattning eller frekvens.

Kommunerna är kontrollmyndighet för anläggningar för dricksvattenförsörjning. Livsmedelsverket kontrollerar dock en del av de dricksvattenanläggningar som producerar dricksvatten till vissa livsmedelsanläggningar och som Livsmedelsverket även har ansvaret för att kontrollera. Inom Försvarsmakten är generalläkaren behörig myndighet att utöva offentlig kontroll då det gäller till exempel vattenverk och distributionsanläggningar för dricksvatten. Från och med den 1 oktober 2017 utvidgas denna kontrolluppgift till att omfatta alla livsmedelsanläggningar inom Försvarsmakten, Fortifikationsverket och Försvarets materielverk som drivs av eller för respektive myndighet. Generalläkaren byter också namn till försvarsinspektören för hälsa och miljö.

6 Ändringsdirektivet

Ändringsdirektivet innebär bl.a. att bilaga II till dricksvattendirektivet ersätts av en helt ny bilaga. Även den nya bilagan innehåller en möjlighet för medlemsstaterna att medge att det vid kontrollen görs avsteg från de krav som ställs upp i bilagan på vilka parametrar som ska kontrolleras och de frekvenser med vilka dessa undersöks.

En förutsättning för att sådana avsteg ska få göras är till skillnad från vad som gäller i dag att det görs en riskbedömning i enlighet med vad som föreskrivs i bilagan (bilaga II, del C). Riskbedömningen ska baseras på de allmänna principerna om riskbedömning som anges i förhållande till internationella standarder, exempelvis standard EN 15975-2, Vattenförsörjning – säkerhet – riktlinjer för risk- och krishantering.

När riskbedömningen ska göras ska man för vattenförekomster som i genomsnitt ger mer än 100 kubikmeter per dag även beakta resultaten från de övervakningsprogram som fastställts genom artikel 7.1 andra stycket och artikel 8 i Europaparlamentet och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för vattenpolitikens område (vattendirektivet). Vattendirektivet har genomförts i svensk rätt bl.a. genom förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (vattenförvaltningsförordningen) och dess föreskrifter. Enligt 7 kap. 1 § vattenförvaltningsförordningen ska varje vattenmyndighet se till att program för övervakning av vattnets tillstånd i vattendistriktet finns och genomförs bl.a. enligt artikel 8 i direktiv 2000/60/EG.

Medlemsstaterna ska garantera att riskbedömningarna är godkända av deras relevanta myndighet och att information om att en riskbedömning har gjorts och en sammanfattning av resultaten finns tillgänglig.

Ändringen av dricksvattendirektivet innebär således att det blir obligatoriskt att utföra en riskbedömning och att den ska ligga till grund för kontrollprogrammet. Ändringen medför att det blir tydligare vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att undantag från de parametrar och provtagningsfrekvenser som fastställs i direktivet ska kunna göras (se bilaga II, del C, punkterna 4–5). Möjligheten att avvika gäller både antalet parametrar och frekvenserna med vilka de undersöks. Den nya möjligheten till flexibilitet kan dock till skillnad från dagens reglering även innebära att en riskbedömning kan leda till att det krävs ytterligare undersökningar i form av fler parametrar eller högre provtagningsfrekvens. Redan i dag finns dock krav på att dricksvattnet inte får innehålla mikroorganismer, parasiter och ämnen i sådant antal eller sådana halter att de kan utgöra en fara för människors hälsa. Det finns vidare krav på att göra undersökningar av andra ämnen och mikroorganismer än de som anges i bilaga 2 till dricksvattenföreskrifterna om det finns anledning att misstänka att de kan utgöra en fara för människors hälsa. Ändringen innebär bl.a. att det skapas en tydligare koppling till faroanalysen och att det regleras tydligare när undersökningarna behöver göras.

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten att inhämta kontrollmyndighetens godkännande av faroanalyser och förslag till egenkontrollprogram.

Regeringens bedömning: Verksamhetsutövaren bör ansvara för att hålla information om faroanalysen tillgänglig.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i sak med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller är positiva till promemorians bedömning och förslag. Bland dem kan *Livsmedelsverket*, *Sveriges geologiska undersökning (SGU)*, *vattenmyndigheterna*, *Svenskt Vatten* och de flesta kommunerna nämnas.

Kalmar kommun anser att uttrycket faroanalys inte är ett entydigt begrepp och därför behöver definieras. *SGU* och *Jönköpings kommun* påtalar att det saknas analyser att beakta från vattenförvaltningens övervakningsprogram i många områden när det gäller förekomsten av dricksvatten.

Flera remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län*, tillika vattenmyndigheten, ifrågasätter om inte tidsåtgången och de administrativa kostnaderna för att utföra en faroanalys har underskattats särskilt när det gäller små dricksvattenanläggningar. Vissa remissinstanser, bl.a. *Kiruna kommun*, bedömer även att det finns risk för administrativt merarbete för verksamhetsutövare och kommuner med anledning av kravet på godkännande av egenkontrollprogram och riskbedömning. Många remissinstanser, bl.a. *Kungälv kommun*, framhåller vikten av en tydlig vägledning från Livsmedelsverket beträffande kriterierna för godkännande av faroanalyser samt krav på kompetensnivå för att kunna utföra en fullgod dricksvattenkontroll.

Kungälv kommun påtalar att förslaget är otydligt när det gäller hur det ökade tillsynsbehovet ska finansieras och framhåller att det behöver förtydligas hur avgiften i samband med granskningen av faroanalys ska tas ut. *Jönköpings kommun* anser att avgiftssystemet behöver ändras för att kommunernas ökade arbete med att godkänna faroanalyserna ska kunna finansieras med ökade avgifter. *Sveriges kommuner och landsting (SKL)* påpekar att finansieringen av kommunernas arbete med granskning och godkännande av faroanalys måste beaktas i de pågående arbetena med revidering av avgiftssystemet respektive riskklassificering av livsmedelsanläggningar för livsmedelskontrollen. Några kommuner, bl.a. *Jönköpings kommun*, framhåller att det finns risker med att tillgängliggöra faroanalyser och riskbedömningar för kritiska försörjningssystem med hänsyn till sabotagerisken.

Flera vattenmyndigheter, däribland Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västmanlands län och Länsstyrelsen i Kalmar län anser att dricksvattenproducenternas analyser av riskerna för försämrad kvalitet och för kvantitetbrist bör utvidgas så att risker i hela det råvattenbildande tillrinningsområdet till vattenverken inkluderas. Vatten-

myndigheterna efterfrågar vidare ett tydliggörande av ansvaret för dricksvattenproducenterna att inkludera råvattnet uppströms vattenverken i egenkontrollen. SGU förordar en närmare koppling mellan vattenförvaltningens riskbedömningar och vattenproducenternas faroanalys och anser att det är prioriterat att etablera ett närmare samarbete och utbyte av information. SGU samt flera vattenmyndigheter, bl.a. Länsstyrelsen i Norrbottens län, har även påtalat behovet av att en ny övervakningsdatabas inrättas som samlar data från både råvatten och dricksvatten och där producenterna själva kan gå in och se resultaten.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Utförande av riskbedömning

Som framgår av avsnitt 6 innebär ändringarna i dricksvattendirektivet att det även i fortsättningen är möjligt att vid dricksvattenkontrollen avvika från de parametrar och frekvenser som fastställs i direktivet. Detta förutsätter till skillnad från vad som gäller i dag att det utförs en riskbedömning som kan ligga till grund för egenkontrollprogrammet. Riskbedömningen ska dessutom godkännas av kontrollmyndigheten. I ändringsdirektivet regleras inte vem som ska ha ansvaret för att utföra en riskbedömning. Enligt den nuvarande dricksvattenregleringen ansvarar verksamhetsutövaren för undersökningarna av dricksvatten. Hur provtagningen och analysen av dricksvattenkvaliteten ska ske regleras genom egenkontrollprogrammet. Förutsättningarna för att producera och tillhandahålla dricksvatten av god kvalitet skiljer sig kraftigt från plats till plats, exempelvis beroende på råvattnets kvalitet och ledningsnätets status. För att få till stånd en så effektiv och ändamålsenlig kontroll som möjligt, är det viktigt att egenkontrollprogrammen är anpassade till riskerna i det enskilda fallet och att resurserna allokeras till de mest relevanta riskerna. Det är även angeläget att verksamhetsutövaren inte belastas med att göra undersökningar som inte är relevanta med hänsyn till riskerna i det enskilda fallet. Den flexibilitet som direktivet medger måste därför enligt regeringens bedömning kunna utnyttjas fullt ut när egenkontrollprogrammen tas fram.

Det svenska systemet där verksamhetsutövaren upprättar ett förslag till egenkontrollprogram och ansvarar för den faktiska undersökningen har hittills fungerat väl, bl.a. beroende på att verksamhetsutövaren har bättre kännedom om vattenverket och dricksvattnet än kontrollmyndigheten. Det saknas därför anledning att nu överväga en annan ordning. Den riskbedömning som ska ligga till grund för egenkontrollprogrammet bör därför utföras av verksamhetsutövarna. Riskbedömningen ska således utgöra ett underlag för dennes förslag till egenkontrollprogram.

För det stora flertalet verksamhetsutövare innebär detta i praktiken inte att de får en ny uppgift. Redan i dag måste de se till att det finns förfaranden för kontroll av de risker och faror som finns i verksamheten. Dessa kan t.ex. vara HACCP-baserade förfaranden i form av en s.k. faroanalys som innehåller det som i direktivet benämns riskbedömning. Några, framför allt mindre vattenproducenter, kan dock komma att få ökade kostnader till följd av det nya systemet, vilket också framhållits av några remissinstanser. De flesta remissinstanserna är dock positiva till

promemorians förslag eller har inga synpunkter på det. Några remissinstanser har också lyft fram att man ser det som sannolikt att antalet provtagningsparametrar minskar och att man därmed kan få ner kostnaderna.

Flera remissinstanser har pekat på behovet av tydlig vägledning från Livsmedelsverket av vad som ska ingå i en färoanalys. Regeringen utgår från att Livsmedelsverket tydliggör vilka krav som ställs på dricksvattenproducenterna i detta avseende genom föreskrifter och vägledningsmaterial.

Några remissinstanser anser att det är oklart om nuvarande avgiftssystem täcker kommunernas arbete med granskning och godkännande av färoanalys. Som *SKL* påpekat genomför Livsmedelsverket för närvarande ett arbete med att se över både avgifter och riskklassificering på livsmedelsområdet, i syfte att uppnå en bättre anpassning av dessa.

Flera vattenmyndigheter samt *SGU* har synpunkter på behovet av ett närmare samarbete mellan vattenförvaltningen och dricksvattenproducenterna och behovet av utbyte av information. Flera vattenmyndigheter menar också att dricksvattenproducenternas analyser bör utvidgas så att risker i hela det råvattenbildande tillrinningsområdet till vattenverken inkluderas. Regeringen är medveten om att ansvarsfördelningen är spridd på många aktörer och att det därför finns ett behov av att se över den svenska organisationen. Den förra regeringen tillsatte 2013 en utredning för att kartlägga kontrollen av dricksvatten inklusive råvattenkvaliteten för vatten som är ämnat som dricksvatten (dir. 2013:75). Utredningens uppdrag innefattade bl.a. att vid behov lämna förslag på hur denna kontroll på effektivast möjliga sätt bör organiseras och samordnas med hänsyn till de krav som ställs i EU:s olika regelverk och till resultaten från arbetet som myndigheterna bedrivit för att kontrollera råvatten avsett för dricksvattenproduktion. Utredningen lämnade sitt slutbetänkande En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32) i april 2016. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet.

SGU och *Jönköpings kommun* anser vidare att de övervakningsdata som finns över dricksvattenförekomster är otillräckliga. Dricksvattenutredningen har även behandlat denna fråga och har föreslagit lagändringar för att öka kommunikationen och dialogen mellan vattenmyndigheter och vattenproducenter. Regeringen har vidare nyligen tillsatt en särskild utredare för att se över miljöövervakningen i syfte att få en tydligare ansvarsfördelning, en bättre användning av medlen och en bättre tillgänglighet till den insamlade miljöinformationen (dir. 2017:58). Utredaren ska lämna sitt betänkande senast den 30 november 2018.

Ett nytt normgivningsbemyndigande

I 19 § 3 livsmedelslagen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för en livsmedelsföretagare att utöva en efter verksamhetens art lämpad egenkontroll av verksamheten. Med stöd av den bestämmelsen har regeringen i 31 § 2 livsmedelsförordningen bemyndigat Livsmedelsverket att meddela sådana föreskrifter. Livsmedelsverket har med stöd av bemyndigandet i livsmedelsförordningen bl.a. meddelat

föreskrifter om skyldighet för verksamhetsutövare att upprätta förslag till egenkontrollprogram och att utföra undersökningar av dricksvattnet. Vidare har verket meddelat föreskrifter om att undersökningarna ska omfatta minst de parametrar som anges för normal och utvidgad undersökning, för det fall kontrollmyndigheten inte beslutar annat. Att göra en bedömning av riskerna med verksamheten ingår i en verksamhetsutövares egenkontroll. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan därför med stöd av bemyndigandet i 19 § 3 även meddela föreskrifter om skyldighet för verksamhetsutövaren att göra en sådan riskbedömning som avses i ändringsdirektivet.

För att det ska bli tydligt att riskbedömningen ska godkännas av kontrollmyndigheten bör det införas ett nytt bemyndigande i 19 § som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten att inhämta kontrollmyndighetens godkännande av riskbedömningen.

Det är, vilket också påtalats av Kalmar kommun, inte självklart vilket uttryck som ska användas i bemyndigandet när det gäller av vad som ska inhämtas myndighetens godkännande. I ändringsdirektivet används uttrycket riskbedömning. Enligt direktivet ska en riskbedömning baseras på allmänna principer i internationella standarder, exempelvis standard EN 15975-2, Vattenförsörjning – säkerhet – riktlinjer för risk- och krishantering. En riskbedömning enligt standarden innehåller samma moment som en s.k. faroanalys, vilket är det uttryck som används för att beteckna den första av de s.k. HACCP-principerna. En faroanalys innebär att identifiera de faror som måste förebyggas, elimineras eller reduceras till en acceptabel nivå. I en sådan analys ingår att göra en riskbedömning av farorna.

Uttrycket riskbedömning definieras samtidigt i artikel 3.11 EU:s livsmedelslag, som ett vetenskapligt baserat förfarande som består av fyra steg. Innehåll och utförande av en riskbedömning enligt standarden och en faroanalys innehåller dock fler steg än det vetenskapligt baserade förfarandet, som det är definierat i EU:s livsmedelslag.

Livsmedelsverket använder i dag begreppet faroanalys för de moment som ingår i det som i ändringsdirektivet benämns riskbedömning. Mot den bakgrunden gör regeringen bedömningen att uttrycket faroanalys också bör användas i lagen. Som regeringen framhållit ovan får eventuella oklarheter när det gäller uttryckets innebörd klargöras i föreskrifter eller vägledning.

Det nya bemyndigandet bör också avse en rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten att inhämta kontrollmyndighetens godkännande av det på faroanalysen baserade förslaget till egenkontrollprogram.

Kontrollmyndighetens godkännande

I 19 § 1 livsmedelslagen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur offentlig kontroll ska bedrivas. Med stöd av den bestämmelsen har regeringen genom 30 § livsmedelsförordningen bemyndigat Livsmedelsverket att meddela sådana föreskrifter. Livsmedelsverket har med stöd av

bemyndigandet bl.a. meddelat föreskrifter om att kontrollmyndigheten ska fastställa eller fatta andra beslut om verksamhetsutövarens egenkontrollprogram. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas om att kontrollmyndigheten ska godkänna de faroanalyser som ligger till grund för egenkontrollprogrammen.

Information om riskbedömningen

För att få utnyttja direktivets möjlighet till flexibilitet krävs att information som visar att en riskbedömning har gjorts och en sammanfattning av resultaten ska finnas tillgänglig.

I Sverige är det den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten som har ansvaret för sin egenkontroll och för att informera om sin produkt och sin verksamhet. Som konstaterats ovan bör ansvaret för att utföra en faroanalys i enlighet med ansvarsförhållandena i övrig livsmedelslagstiftning ligga på verksamhetsutövaren. Det är därför naturligt att denne även ansvarar för att hålla information om att en faroanalys har gjorts och en sammanfattning av resultaten tillgänglig på det sätt som krävs enligt direktivet. I och med att verksamhetsutövaren har genomfört faroanalysen, är det denne som bäst känner till förutsättningarna för dricksvattenproduktionen och kan svara på frågor om faroanalysen. Vidare finns det redan i dag krav på att verksamhetsutövarna ska tillhandahålla viss information. Exempelvis finns det krav på att den som producerar dricksvatten eller tillhandahåller det från en distributionsanläggning ska se till att dokumentation av faroanalysen alltid är aktuell. Några remissinstanser framhåller i detta sammanhang att det finns risker med att tillgängliggöra faroanalyser och riskbedömningar för kritiska försörjningssystem med hänsyn till sabotagerisken. Regeringen instämmer i detta, men konstaterar att det inte är ett krav att själva faroanalysen ska hållas tillgänglig, utan endast att det ska finnas information om den. Informationen ska finnas tillgänglig för den som av olika skäl vill ta del av faroanalysen. Skyldigheten att tillhandahålla information är alltså inte begränsad till någon speciell krets, såsom kontrollmyndigheter eller konsumenter. Den närmare avvägningen av vilka krav som ska ställas på verksamhetsutövarnas redovisning och tillgängliggörande får göras inom ramen för Livsmedelsverkets utformning av föreskrifter och vägledning.

Ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som behövs för att skydda människors liv eller hälsa eller annars för att tillgodose konsumentintresset finns i 6 § livsmedelslagen. Bestämmelsen innefattar även rätt att meddela beslut i det enskilda fallet. Bemyndigandet inrymmer i första punkten en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om förbud eller villkor för handhavande, införsel till landet eller utsläppande på marknaden av livsmedel.

Med stöd av den bestämmelsen har regeringen genom 5 § 1 livsmedelsförordningen bemyndigat Livsmedelsverket att meddela sådana föreskrifter om det behövs för att skydda människors liv eller hälsa. Livsmedelsverket har med stöd av det bemyndigandet bl.a. meddelat föreskrifter om att den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten ska informera konsumenterna bl.a. om åtgärder som vidtas för att

avhjälpa brister i dricksvattenkvaliteten samt hålla tillräckliga och aktuella uppgifter om kvaliteten på dricksvatten tillgängliga för konsumenterna. Med stöd av 6 § 1 kan även regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela forskrifter om skyldighet för den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten att hålla information om faroanalysen tillgänglig.

8 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringen ska träda i kraft den 1 februari 2018.

Skälen för regeringens förslag: Ändringen syftar till att genomföra ändringsdirektivet som ska börja tillämpas den 27 oktober 2017. Det är angeläget att lagändringen kan träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen anser därför att lagändringen bör träda i kraft den 1 februari 2018.

9 Konsekvenser

9.1 Ett nytt system för flexibel undersökning av dricksvattenkvalitet

Dricksvattendirektivet är till största delen genomfört i Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30), de s.k. dricksvattenföreskrifterna. Genom en ändring av direktivet tas den tidigare möjligheten att göra undantag från de parametrar som ska undersökas och frekvenserna för undersökning bort. I stället införs en möjlighet för medlemstaterna att införa ett nytt flexibelt system för undersökning av dricksvattenkvalitet. Det nya systemet förutsätter att det utförs en riskbedömning. Medlemsstaterna ska vidare garantera att riskbedömningarna är godkända av deras relevanta myndighet och att information om att en riskbedömning har gjorts och en sammanfattning av resultaten finns tillgänglig.

I ändringsdirektivet är det inte reglerat närmare vem som ska ha ansvaret för att utföra en riskbedömning och för att tillhandahålla information. Regeringen gör bedömningen att dessa uppgifter, i enlighet med ansvarsfördelningen i övrig livsmedelslagstiftning, bör ligga på verksamhetsutövaren.

9.2 Vilka berörs av förslaget?

Det förslag och bedömningar som redovisas här innebär främst konsekvenser för de producenter och tillhandahållare av dricksvatten som i dag omfattas av dricksvattenföreskrifterna. Vidare berör förslagen sådana livsmedelsproducerande företag som använder dricksvatten som inte tillhandahålls av någon annan. Däremot omfattar förslaget inte företag som producerar förpackat dricksvatten och som använder dricksvatten som inte tillhandahålls av någon annan, eftersom vatten som tappas på flaskor eller behållare som är avsedda för försäljning inte längre regleras i bilaga II till dricksvattendirektivet (jfr skäl 8 till ändringsdirektivet).

Förslaget kommer även att innebära konsekvenser för kontrollmyndigheterna, eftersom nya undersökningskrav införs. Detta avser främst de kommunala nämnder som utövar kontroll enligt livsmedelslagstiftningen, men även Livsmedelsverket och generalläkaren är behöriga att utöva offentlig kontroll över vissa dricksvattenanläggningar.

Livsmedelsverket och länsstyrelserna har i det centrala respektive regionala samordningsansvaret ansvar att lämna stöd, råd och vägledning till kontrollmyndigheterna.

Det nya regelverket kan även komma att innebära visst arbete för andra myndigheter, främst Havs- och vattenmyndigheten och SGU.

9.3 Konsekvenser för verksamhetsutövare

Kostnader för undersökning

Dricksvattendirektivet innehåller krav på undersökning av parametrar som det i många fall inte är nödvändigt att undersöka för att uppfylla kravet på att vattnet ska vara hälsosamt och rent. I dag finns därför en flexibilitet i dricksvattenföreskrifterna som gör det möjligt att avvika från kraven på parametrar som ska undersökas och hur ofta de minst ska undersökas (undersökningsfrekvens) om vissa kriterier är uppfyllda. Genom ändringen av dricksvattendirektivet har denna möjlighet att minska kostnaderna för undersökning tagits bort. Medlemsstaterna ges i stället möjlighet att införa ett system som gör det möjligt att efter en riskbedömning avvika från fastställda krav på parametrar och frekvenser i direktivet. På så sätt kan egenkontrollprogrammen anpassas till riskerna i det enskilda fallet.

Den nya möjligheten till flexibilitet kan, till skillnad från dagens reglering, innebära att en riskbedömning leder till att det krävs ytterligare undersökningar i form av fler parametrar eller högre frekvenser. En regel om att undersökningar av andra ämnen och mikroorganismer ska utföras om det finns anledning att misstänka att de kan förekomma i sådana halter att de kan utgöra en fara för människors hälsa finns dock även i dag. Möjligheterna att göra undantag har skärpts i förhållande till dagens regler. Totalt sett har möjligheterna att göra undantag emellertid blivit större, eftersom möjligheten att minska frekvensen omfattar både grupp A-parametrar (normal undersökning) och grupp B-parametrar (utvidgad undersökning) och eftersom möjligheten att ta bort parametrar gäller både grupp A-parametrar och grupp B-parametrar.

Om inte det nya systemet införs ska egenkontrollprogrammen utformas utifrån de fastställda parametrarna och frekvenserna. Verksamhetsutövarna kommer då att få utföra och betala samtliga analyser som ska göras enligt direktivets bestämmelser, trots att det i flera fall skulle vara möjligt att göra undantag från kraven på parametrar och frekvenser. Det kan innebära att verksamhetsutövarna får administrativa bördor och kostnader för undersökningar som det egentligen inte finns skäl att lägga på dem för att uppfylla kravet på att vattnet ska vara hälsosamt och rent.

Eftersom dricksvattenanläggningarna skiljer sig mycket från varandra, är det svårt att närmare beräkna vad de kostnadsmässiga konsekvenserna kan bli för egenkontrollprogrammen. Förutsättningarna för att producera och tillhandahålla dricksvatten av god kvalitet skiljer sig kraftigt från plats till plats, exempelvis beroende på råvattnets kvalitet och ledningsnätets status. Kostnaderna för egenkontrollprogrammen ökar även ju större dricksvattenanläggningen är. Spannet på dricksvattenanläggningarnas storlek är från mindre än 10 kubikmeter per dygn till över 200 000 kubikmeter per dygn. Relativt sett är kostnaderna för egenkontrollprogrammen dock mer betungande för en liten anläggning. För att i viss mån ändå kunna relatera de kostnadsmässiga konsekvenserna av att ett flexibelt system för undersökningar införs kan följande exempel ge viss ledning.

Cirkapriset för normal undersökning hos användare	1 100 kr
Cirkapriset för utvidgad undersökning hos användare exklusive radon och totalalfa- och betaaktivitet	7 200 kr
Cirkapris för utvidgad undersökning exklusive bekämpningsmedel	4 700 kr

Priserna är exklusive moms

En liten dricksvattenanläggning som producerar $>10\text{--}\leq 100$ kubikmeter per dygn (motsvarar $>50\text{--}\leq 500$ personer) ska göra fyra normalundersökningar per år och en utvidgad undersökning vartannat år. Kostnaden för detta (räknat på en tvåårsperiod och utslaget per år) blir då 8 000 kronor.

En större dricksvattenanläggning som producerar 5 000 kubikmeter per dygn (motsvarar 25 000 personer) ska göra 25 normalundersökningar och tre utvidgade undersökningar per år. Kostnaden för detta blir 49 100 kronor per år.

I exemplen ovan skulle efter en riskbedömning exempelvis analys av bekämpningsmedel kunna tas bort ur egenkontrollprogrammet, vilket är en ganska vanlig situation i Sverige. Det skulle innebära en minskad årskostnad om 1 250 kronor i exemplet med den lilla anläggningen. I exemplet med den stora anläggningen skulle det innebära en minskad årskostnad om 7 500 kronor.

I exemplet har endast undersökningar av bekämpningsmedel tagits bort. En riskbedömning kan även leda till att ytterligare parametrar kan

tas bort eller att frekvensen kan minskas, vilket skulle innebära en ytterligare minskning av kostnaderna.

Det nya systemet kommer att innebära möjlighet att ta bort fler parametrar ur egenkontrollprogrammet och en större möjlighet att minska frekvensen med vilka undersökningarna ska utföras jämfört med dagens system. Bedömningen är därför att det nya systemet kommer att innebära att den nuvarande flexibiliteten kan behållas och i vissa fall utökas. Om inte några undantag kan göras är de uppskattade analyskostnaderna för verksamhetsutövarna ungefär desamma enligt dagens regler och enligt de kommande reglerna.

Skyldigheten att utföra en faroanalys och inhämtande av kontrollmyndighetens godkännande

Ett krav för att få utnyttja ändringsdirektivets regler om flexibilitet är att det genomförs riskbedömningar. Enligt bedömningen bör detta krav läggas på verksamhetsutövaren som en del av egenkontrollen. Riskbedömningen ska baseras på de allmänna principerna om riskbedömning som anges i förhållande till internationella standarder, exempelvis standard EN 15975-2, Vattenförsörjning – säkerhet – riktlinjer för risk- och krishantering. En riskbedömning enligt standarden innehåller samma moment som en faroanalys, vilket är en del av HACCP-principerna. I den första principen beskrivs den s.k. faroanalysen, som innebär att identifiera de faror som måste förebyggas, elimineras eller reduceras till en acceptabel nivå. I denna analys ingår att göra en riskbedömning av farorna.

Livsmedelverket rekommenderar i dag alla dricksvattenproducenter att göra en faroanalys. Verket har inte några heltäckande uppgifter om vilka bedömningar dricksvattenproducenter gör, men utifrån vad som är känt utför alla större dricksvattenanläggningar en riskbedömning i dag. När det gäller mindre anläggningar är det inte säkert att alla gör en riskbedömning.

Branschorganisationen Svenskt vatten rekommenderar i dag alla sina medlemmar att göra en mikrobiologisk barriäranalys (MBA) för att analysera vilken barriärhöjd som behövs i beredningen. Som ett led i MBA utförs en mikrobiologisk faroanalys, men inte en kemisk faroanalys. Svenskt vatten har vidare tagit fram ett hållbarhetsindex, vilket är ett verktyg för de kommunala verksamhetsutövarna att analysera och förbättra sin verksamhet. I delen ”Hållbara tjänster för brukare” ingår ”hälsomässigt säkert vatten” där verksamhetsutövarna för att bli godkända ska ha gjort en förenklad MBA, där en mikrobiologisk faroanalys ingår. Svenskt vatten tar in uppgifter till hållbarhetsindex via en enkät till sina medlemmar. Under 2016 har 141 kommuner deltagit. Av dessa har 42 procent gjort en mikrobiologisk faroanalys och 17 procent har genomfört delar av den mikrobiologiska faroanalysen. Det finns cirka 1 900–2 000 kommunala vattenverk. Av dessa är cirka 500 större och 1 500 är små till medelstora.

Kravet på faroanalys förväntas leda till en något ökad administrativ börda för verksamhetsutövarna. De kostnader som uppkommer vid utförandet av en faroanalys är personalkostnader. Det är svårt att närmare uppskatta tidsåtgången för utförandet av en faroanalys för en enskild

dricksvattenanläggning. Det kan initialt röra sig om allt från två timmar och upp till ca en veckas arbete beroende på bland annat råvattnets kvalitet och verksamhetsutövarens kompetens. Faroanalysen kan vid behov behöva revideras. Den förväntade tidsåtgången bedöms då vara betydligt mindre.

Kravet på att en faroanalys ska göras kommer inte innebära någon ändring i praktiken för de stora dricksvattenanläggningarna, eftersom de genomför en faroanalys redan i dag. För de mindre dricksvattenanläggningarna kan förslaget komma att innebära ökat arbete med att utföra en faroanalys och därmed vissa ökade kostnader. Det är dock inte något omfattande arbete för en mindre dricksvattenproducent att göra en faroanalys. Förändringen kommer därför att resultera i något ökade administrativa kostnader för dessa verksamhetsutövare. Eftersom verksamhetsutövarna i det flesta fallen kommer att kunna ta bort parametrar från undersökningsprogrammen efter en faroanalys, förväntas faroanalysen i förlängningen leda till minskade kostnader och administrativ börda för verksamhetsutövarna.

Kravet på att se till att faroanalysen och förslaget till egenkontrollprogram godkänns kommer inte att innebära någon större ändring i praktiken för de flesta verksamhetsutövarna. Redan i dag finns ett krav på att verksamhetsutövarnas undersökningsprogram för dricksvatten ska godkännas av kontrollmyndigheten.

Skyldigheten att hålla information tillgänglig

Enligt ändringsdirektivet är en ytterligare förutsättning för att medlemsstaterna ska få avvika från de inrättade kontrollprogrammen att information om att en riskbedömning har gjorts och en sammanfattning av resultaten finns tillgänglig. Bedömningen görs att verksamhetsutövaren, som är den som genomför faroanalysen, även bör ansvara för att hålla information om denna tillgänglig. Redan i dag finns det krav på att upprätta dokumentation om bl.a. faroanalysen om det bedöms som nödvändigt. Dokumentationen ska vara aktuell och bevaras under lämplig tid.

Ändringsdirektivets krav på att information om att en faroanalys har gjorts och en sammanfattning av resultatet ska finnas tillgänglig kommer att innebära att verksamhetsutövare som vill minska undersökningarna av dricksvattnet behöver upprätta information om att en faroanalys har gjorts samt en sammanfattning av resultaten. I vissa fall kan denna information finnas i kontrollmyndighetens beslut om egenkontrollprogram. Kravet att hålla informationen tillgänglig bedöms inte utgöra ett omfattande merarbete för verksamhetsutövarna, men kan komma att innebära en något ökad administrativ börda. De förväntade administrativa kostnaderna av förslaget bedöms vara av mindre omfattning.

Offentlig kontroll

Livsmedelsverket är ansvarigt för den offentliga kontrollen av dricksvatten på vissa av de livsmedelsanläggningar som har egen dricksvattenförsörjning och där Livsmedelsverket ansvarar för den offentliga kontrollen av livsmedelsproduktionen. Inom Försvarsmakten är generalläkaren behörig myndighet att utöva offentlig kontroll då det gäller till exempel vattenverk och distributionsanläggningar för dricksvatten inom försvarets område. De föreskrifter som är tänkta att meddelas med stöd av det nya bemyndigandet kommer att innebära ett visst ökat arbete för Livsmedelsverket och generalläkaren när det gäller att besluta om verksamhetsutövarnas faroanalyser. Myndigheternas ökade arbete finansieras med avgifter i den del det rör arbete med offentlig kontroll.

Förslaget innebär att kontrollmyndigheterna ska godkänna verksamhetsutövarnas faroanalys i samband med att de fastställer program för undersökning av dricksvattnet. Att göra en bedömning av faroanalysen ingår redan i dagens kontroll, men med de nya reglerna blir det tydligare att det alltid är en obligatorisk del av myndighetens offentliga kontroll. För Livsmedelsverket och generalläkaren kan förslaget därför innebära att den tid som går åt till kontrollen av faroanalysen kan öka något. Ökningen är beroende av verksamhetens storlek och art. Eventuella kostnadsökningar bedöms kunna täckas med en avgiftsökning.

Övrigt arbete

Övrigt arbete kopplat till de förändrade reglerna finansieras med anslag, exempelvis Livsmedelsverkets kontrollvägledande arbete i egenskap av central kontrollmyndighet. De nya reglerna för undersökning av dricksvatten kommer att kräva att Livsmedelsverket antar nya föreskrifter och utarbetar ändringar av vägledningen. Denna verksamhet bedöms dock utgöra reguljära regelmoderniseringar och faller inom myndighetens uppdrag. Reglerna kan även inledningsvis komma att ställa krav på ett utökat stöd och rådgivning från Livsmedelsverket till de lokala kontrollmyndigheterna. Kontrollvägledning i form av stöd och råd till de lokala kontrollmyndigheterna bedöms vara en del av den centrala kontrollmyndighetens uppgift och kostnaderna anses rymmas inom befintliga ramar.

De kommande reglerna kan även komma att innebära visst arbete för andra myndigheter, främst Havs- och vattenmyndigheten och SGU, när det gäller den del av faroanalysen som beaktar övervakningsprogrammen för vatten. Det eventuellt ökade arbetet rör vägledning och att svara på frågor inom dessa myndigheters ansvarsområden. Reglering av övervakningsprogram för vatten finns redan i dag och innebär inget nytt i sak för dessa myndigheter. Arbetet för myndigheterna bedöms därför öka endast i liten utsträckning och endast medföra mindre kostnader. Eventuella kostnader som uppstår bedöms därmed kunna hanteras inom ramen för befintliga anslag.

De föreskrifter som är tänkta att meddelas med stöd av det nya bemyndigandet kommer att innebära ett visst ökat arbete för kommunerna, när det gäller att besluta om verksamhetsutövarnas faroanalyser. Kommunernas ökade arbete finansieras med avgifter i den del det rör arbete med offentlig kontroll.

Förslaget innebär att kommunerna ska godkänna verksamhetsutövarens faroanalys i samband med att de fastställer program för undersökning av dricksvattnet. Att göra en bedömning av faroanalysen ingår redan i dagens kontroll, men med de nya reglerna blir det tydligare att det alltid är en obligatorisk del av myndighetens offentliga kontroll. För vissa kommuner kan förslaget därför förväntas innebära att den tid som går åt till kontrollen av faroanalysen kan öka något. Ökningen är beroende av verksamhetens storlek och art. Eventuella kostnadsökningar bedöms kunna täckas med en avgiftsökning.

Förslaget bedöms även kunna innebära ökade avgifter för kontrollen, eftersom kontrolltiden för vissa dricksvattenanläggningar kan behöva ökas på grund av kravet på faroanalys. Det är svårt att uppskatta omfattningen av en sådan ökning. Avgiften för olika myndigheter är olika, eftersom timtaxan i olika kommuner skiljer sig åt. Det är även svårt att uppskatta hur lång tid olika kontrollmyndigheter bedömer att kontrolltiden kommer att behöva ökas. I dag kan det röra sig om ca 1–8 timmars arbete per dricksvattenanläggning vid den första granskningen av egenkontrollprogrammet, beroende på anläggningens storlek. Spannet på dricksvattenanläggningarnas storlek kan variera från mindre än 10 kubikmeter till över 200 000 kubikmeter dricksvatten per dygn. När det gäller granskningen av egenkontrollprogrammet är det dessutom en kontroll som är en engångsföreteelse som upprepas vid behov och alltså inte en kontroll som utförs varje år.

Ett bemyndigande av det slag som föreslås innebär en inskränkning i den kommunala självstyrelsen (jfr 14 kap. 3 § regeringsformen). I jämförelse med den gällande ordningen har förslaget således en viss inverkan på det kommunala självstyret. Inskränkningen får dock anses vara begränsad. Förslaget syftar till att säkerställa att dricksvatten är hälsosamt och rent. Mot denna bakgrund anser regeringen att inskränkningen inte går längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till vikten av kvaliteten på dricksvatten.

10 Författningskommentar

19 §

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om kontroll. Ändringen innebär att det införs en ny *fjärde punkt*, som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten

Prop. 2017/18:25 att inhämta kontrollmyndighetens godkännande av faroanalyser och förslag till egenkontrollprogram. Skyldigheten för sådana producenter och tillhandahållare att upprätta förslag till egenkontrollprogram, s.k. program för regelbundna undersökningar, följer av föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndigandet i punkt 3. I första punkten görs en rent språklig ändring.

Paragrafen behandlas närmare i avsnitt 7.

DIREKTIV

KOMMISSIONENS DIREKTIV (EU) 2015/1787

av den 6 oktober 2015

om ändring av bilaga II och III till rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten⁽¹⁾, särskilt artikel 11.2, och

av följande skäl:

- (1) I bilagorna II och III till direktiv 98/83/EG fastställs minimikraven för programmen för kontroll av allt dricksvatten och specifikationer för analysmetoder för olika parametrar.
- (2) Specifikationerna i bilagorna II och III bör uppdateras mot bakgrund av den vetenskapliga och tekniska utvecklingen och för att säkerställa förenlighet med unionens lagstiftning.
- (3) Enligt bilaga II till direktiv 98/83/EG medges en viss grad av flexibilitet vid utförandet av utvidgad kontroll och begränsad kontroll som tillåter en mindre frekvent provtagning under vissa omständigheter. De särskilda villkoren för att genomföra kontrollen av parametrar enligt lämpligt intervall och den kontrollteknik som finns måste klargöras mot bakgrund av den vetenskapliga utvecklingen.
- (4) Sedan 2004 utvecklar Världshälsoorganisationen (WHO) en plan för riskbedömning och riskhantering med avseende på vattensäkerhet som fastställs i WHO:s riktlinjer för dricksvattenkvalitet⁽²⁾. Dessa riktlinjer är, tillsammans med standarden EN 15975-2 om dricksvattensäkerhet, internationellt erkända principer som ligger till grund för produktion, distribution, kontroll och analys av parametrar för dricksvatten. Bilaga II till direktiv 98/83/EG bör därför anpassas till de senaste uppdateringarna av dessa principer.
- (5) För att kontrollera riskerna för människors hälsa, bör kontrollprogrammen säkerställa att åtgärder vidtas inom hela försörjningskedjan för vatten och ta hänsyn till uppgifter om vattenförekomster som används för uttag av dricksvatten. De allmänna skyldigheterna för kontrollprogram bör överbygga klyftan mellan uttag och tillhandahållande. I enlighet med artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG⁽³⁾ måste medlemsstaterna säkerställa upprättandet av register för skyddade områden. Sådana skyddade områden omfattar alla vattenförekomster som används för dricksvattenuttag eller som är avsedda för sådan användning, i enlighet med artikel 7.1 i det direktivet. Resultaten från övervakningen av dessa vattenförekomster enligt artikel 7.1 andra stycket och artikel 8 i det direktivet bör användas för att fastställa den potentiella risken för dricksvatten före och efter behandling i den mening som avses i direktiv 98/83/EG.
- (6) Erfarenheten har, för många (särskilt fysikalisk-kemiska) parametrar, visat att de koncentrationer som förekommer sällan skulle leda till överskridande av de högsta tillåtna värdena. Kontroll och rapportering av sådana parametrar

⁽¹⁾ EGT L 330, 5.12.1998, s. 32.

⁽²⁾ http://www.who.int/water_sanitation_health/publications/2011/dwg_guidelines/en/index.html

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1).

utan praktisk betydelse medför betydande kostnader, särskilt när ett stort antal parametrar måste beaktas. Att införa flexibla kontrollfrekvenser under sådana omständigheter utgör potentiellt kostnadsbesparande möjligheter som inte skulle skada folkhälsan och andra fördelar. Flexibel kontroll minskar också insamling av sådana uppgifter som ger lite eller ingen information om kvaliteten på dricksvattnet.

- (7) Medlemsstaterna bör därför tillåtas att göra undantag från de kontrollprogram de har inrättat, förutsatt att de utföra trovärdiga riskbedömningar som kan grundas på Världshälsoorganisationens riktlinjer för dricksvattenkvalitet och som bör ta hänsyn till den övervakning som utförts i enlighet med artikel 8 i direktiv 2000/60/EG.
- (8) Tabell B2 i bilaga II till direktiv 98/83/EG, som rör vatten som tappats på flaskor eller behållare som är avsedda för försäljning, har blivit föråldrad, eftersom dessa produkter omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002⁽¹⁾. Dessa produkter omfattas också av principen om faroanalys och kritiska styrpunkter (HACCP) som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004⁽²⁾ och principerna för offentlig kontroll i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004⁽³⁾. Som en följd av antagandet av dessa förordningar, är bilaga II till direktiv 98/83/EG i praktiken inte längre tillämplig för vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning.
- (9) Genom rådets direktiv 2013/51/Euratom⁽⁴⁾ infördes särskilda bestämmelser för kontroll av radioaktiva ämnen. Program för kontroll av radioaktiva ämnen bör därför uteslutande fastställas enligt det direktivet.
- (10) Laboratorier som tillämpar de specifikationer för parameteranalys som anges i bilaga III till direktiv 98/83/EG bör arbeta enligt internationellt godkända förfaranden eller kriteriebaserade standarder och använda analysmetoder som så långt som möjligt är validerade.
- (11) Enligt kommissionens direktiv 2009/90/EG⁽⁵⁾ måste standarden EN ISO/IEC 17025 eller annan motsvarande standard som är internationellt ackcepterad användas för att validera analysmetoderna. EN ISO/IEC 17025 är också en av de standarder som tillämpas i enlighet med förordning (EG) nr 882/2004 för ackrediteringen av laboratorier som utsetts av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. Det är därför nödvändigt att införa denna standard, eller annan motsvarande standard som är internationellt ackcepterad, för validering av analysmetoder inom ramen för direktiv 98/83/EG. För att anpassa bilaga III till direktiv 98/83/EG till direktiv 2009/90/EG, bör kvantifieringsgräns och mätosäkerhet införas som metodkriterier. Medlemsstaterna bör dock ha möjlighet att under en begränsad period fortsätta att tillåta användning av riktighet, precision och detektionsgräns som metodkriterier i enlighet med bilaga III till direktiv 98/83/EG, för att ge laboratorier tillräcklig med tid för att anpassa sig till detta tekniska framsteg.
- (12) Det har fastställts ISO-standarder för analys av mikrobiologiska parametrar. EN ISO 9308-1 och EN ISO 9308-2 (för räkning av *E. coli* och kolfiforma bakterier) och standarden EN ISO 14189 (för analys av *Clostridium perfringens*) tillhandahåller alla nödvändiga specifikationer för att utföra analysen. Dessa nya standarder och den tekniska utvecklingen bör återspeglas i bilaga III till direktiv 98/83/EG.
- (13) I syfte att bedöma likvärdigheten mellan alternativa metoder och den metod som anges i bilaga III till direktiv 98/83/EG, bör medlemsstaterna tillåtas att använda standarden EN ISO 17994, vilken redan har införts som standard för mikrobiologiska metoders likvärdighet inom ramen för Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG⁽⁶⁾ och kommissionens beslut 2009/64/EG⁽⁷⁾. Alternativt bör de tillåtas att använda standarden

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedels säkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedels säkerhet (EGT L 31, 1.2.2002, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien (EUT L 139, 30.4.2004, s. 1).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd (EUT L 165, 30.4.2004, s. 1).

⁽⁴⁾ Rådets direktiv 2013/51/Euratom av den 22 oktober 2013 om fastställande av krav avseende skydd av allmänhetens hälsa mot radioaktiva ämnen i dricksvatten (EUT L 296, 7.11.2013, s. 12).

⁽⁵⁾ Kommissionens direktiv 2009/90/EG av den 31 juli 2009 om bestämmelser, i enlighet med direktiv 2000/60/EG, om tekniska specifikationer och standardmetoder för kemisk analys och kontroll av vattenstatus (EUT L 201, 1.8.2009, s. 36).

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG av den 15 februari 2006 om förvaltning av badvattenkvaliteten (EUT L 64, 4.3.2006, s. 37).

⁽⁷⁾ Kommissionens beslut 2009/64/EG av den 21 januari 2009 om specificering, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG, av standarden ISO 17994:2004(E) som standard för mikrobiologiska metoders likvärdighet (EUT L 23, 27.1.2009, s. 32).

EN ISO 16140 eller andra liknande internationella protokoll enligt vad som avses i artikel 5.5 i kommissionens förordning (EG) nr 2073/2005 ⁽¹⁾, i syfte att fastställa likvärdigheten mellan metoder baserade på principer som inte omfattas av EN ISO 17994.

- (14) Bilagorna II och III till direktiv 98/83/EG bör därför ändras i enlighet med detta.
- (15) De åtgärder som föreskrivs i detta direktiv är förenliga med yttrandet från den dricksvattenkommitté som har inrättats i enlighet med artikel 12.1 i direktiv 98/83/EG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 98/83/EG ska ändras på följande sätt:

1. Bilaga II ska ersättas med texten i bilaga I till det här direktivet.
2. Bilaga III ska ändras i enlighet med bilaga II till det här direktivet.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna ska senast den 27 oktober 2017 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 6 oktober 2015.

På kommissionens vägnar
Jean-Claude JUNCKER
Ordförande

⁽¹⁾ Kommissionens förordning (EG) nr 2073/2005 av den 15 november 2005 om mikrobiologiska kriterier för livsmedel (EUT L 338, 22.12.2005, s. 1).

BILAGA I

BILAGA II

KONTROLL

DEL A

Allmänna mål och kontrollprogram för dricksvatten

1. Kontrollprogram för dricksvatten måste
 - a) kunna verifiera att befintliga åtgärder som ska kontrollera riskerna för människors hälsa i vattenförsörjningskedjan från tillrinningsområde via uttag, beredning och lagring till distribution är effektiva och att vattnet vid punkten där värdena ska iaktas är hälsosamt och rent,
 - b) ge information om kvaliteten på dricksvatten för att visa att skyldigheterna i artiklarna 4 och 5, och parametervärdena i bilaga I, är uppfyllda,
 - c) identifiera de lämpligaste sätten att begränsa risker för människors hälsa.
2. Enligt artikel 7.2 ska de behöriga myndigheterna upprätta kontrollprogram som uppfyller de krav på parametrar och frekvenser som anges i del B i denna bilaga och som består av
 - a) insamling och laboratorieanalys av diskreta vattenprov, eller
 - b) mätningar registrerade i en kontinuerlig övervakningsprocess.Kontrollprogram får dessutom bestå av
 - a) kontroller av rapporter om utrustningens funktionalitet och underhållsstatus, och/eller
 - b) inspektioner av tillrinningsområde, vattenuttag, beredning, lagring och distributionsanläggning.
3. Kontrollprogram får baseras på en riskbedömning enligt del C.
4. Medlemsstaterna ansvarar för att kontrollprogrammen ses över kontinuerligt och att de uppdateras eller bekräftas på nytt minst vart femte år.

DEL B

Parametrar och frekvenser

1. Allmän ram

Ett kontrollprogram måste beakta de parametrar som avses i artikel 5, även dem som är viktiga för att bedöma hur fastighetsinstallationer påverkar vattenkvaliteten vid punkten där värdena ska iaktas i enlighet med artikel 6.1. När man väljer lämpliga parametrar för kontroll måste lokala villkor för varje anläggning för dricksvattenförsörjning beaktas.

Medlemsstaterna ska se till att de parametrar som förtecknas i punkt 2 kontrolleras med relevanta provtagningsfrekvenser enligt punkt 3.

2. Förteckning över parametrar

Grupp A-parametrar

Följande parametrar (Grupp A) ska kontrolleras i enlighet med de kontrollfrekvenser som anges i tabell 1 i punkt 3:

- Escherichia coli* (*E. coli*), koliforma bakterier, antal mikroorganismer vid 22 °C, färg, turbiditet, smak, lukt, pH, konduktivitet.
- Övriga parametrar som bedöms som relevanta i kontrollprogrammet, i enlighet med artikel 5.3 och, där det är relevant, genom en riskbedömning enligt del C.

Under vissa omständigheter ska följande parametrar läggas till Grupp A-parametrarna:

- Ammonium och nitrit, om kloraminbehandling används.
- Aluminium och järn, om de används som kemikalier vid vattenberedning.

Grupp B-parametrar

För att fastställa huruvida alla parametervärden i detta direktiv iaktas, ska alla andra parametrar som inte analyseras inom Grupp A och som fastställs i enlighet med artikel 5 kontrolleras minst med de frekvenser som anges i tabell 1 i punkt 3.

3. Provtagningsfrekvens

Tabell 1

Minimifrekvens för provtagning och analys för kontroll av parametervärden

Distribuerad eller producerad volym vatten per dag i ett vattenförsörjningsområde (Se anmärkningar 1 och 2) m ³		Grupp A-parametrar antal prov per år (Se anmärkning 3)	Grupp B-parametrar antal prov per år
	≤ 100	> 0 (Se anmärkning 4)	> 0 (Se anmärkning 4)
> 100	≤ 1 000	4	1
> 1 000	≤ 10 000	4 + 3 per 1 000 m ³ /d och del därav beräknat på den totala volymen	1 + 1 per 4 500 m ³ /d och del därav beräknat på den totala volymen
> 10 000	≤ 100 000		3 + 1 per varje 10 000 m ³ /d och del därav beräknat på den totala volymen
> 100 000			12 + 1 per 25 000 m ³ /d och del därav beräknat på den totala volymen

Anm. 1: Ett vattenförsörjningsområde är ett geografiskt avgränsat område inom vilket dricksvatten kommer från en eller flera vattentäkter, och inom vilket vattenkvaliteten kan anses vara i stort sett enhetlig.

Anm. 2: Volymerna beräknas som ett medelvärde under ett kalenderår. En medlemsstat får använda antalet invånare i ett vattenförsörjningsområde i stället för vattenvolymen för att fastställa lägsta frekvens, varvid antas att vattenförbrukningen är 200 l per dag och person.

Anm. 3: Den angivna frekvensen beräknas enligt följande: t.ex. $4\,300\text{ m}^3/\text{d} = 16$ prov (fyra på de första $1\,000\text{ m}^3/\text{d} + 12$ för de resterande $3\,300\text{ m}^3/\text{d}$).

Anm. 4: Medlemsstater som har beslutat att undanta enskilda vattentäkter enligt artikel 3.2 b i detta direktiv ska tillämpa dessa frekvenser enbart på vattenförsörjningsområden som distribuerar mellan 10 och 100 m³ per dag.

DEL C

Riskbedömning

1. Medlemsstaterna får ge möjlighet att avvika från kraven på parametrar och provtagningsfrekvenser i del B, om en riskbedömning görs i enlighet med denna del.
2. Den riskbedömning som avses i punkt 1 ska baseras på de allmänna principerna om riskbedömning som anges i förhållande till internationella standarder, exempelvis standard EN 15975-2 om 'Vattenförsörjning – Säkerhet – Riktlinjer för risk- och krishantering'.
3. När riskbedömningen görs ska man beakta resultaten från de övervakningsprogram som fastställts genom artikel 7.1 andra stycket och artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG (*) för vattenförekomster som identifierats i enlighet med artikel 7.1 som ger mer än 100 m³ per dag i genomsnitt, i enlighet med bilaga V till det direktivet.
4. Med resultaten från riskbedömningen som underlag ska förteckningen i punkt 2 i del B utvidgas och/eller provtagningsfrekvenserna i punkt 3 i del B ökas, om något av följande villkor är uppfyllt:
 - a) Förteckningen över parametrar eller frekvenser som anges i denna bilaga är inte tillräcklig för att uppfylla de krav som införs genom artikel 7.1.
 - b) Ytterligare kontroll behövs för att uppfylla kraven i artikel 7.6.
 - c) Det är nödvändigt för att säkerställa det som anges i punkt 1 a i del A.
5. Med resultaten från riskbedömningen som underlag, får förteckningen över parametrar i punkt 2 i del B och provtagningsfrekvenserna i punkt 3 i del B minskas, om följande villkor är uppfyllda:
 - a) Provtagningsfrekvensen för *E. coli* får under inga omständigheter minskas under den som fastställs i punkt 3 i del B.
 - b) För samtliga övriga parametrar gäller följande:
 - i) Provtagningsfrekvensen och platsen för provtagningen ska fastställas i förhållande till parametrarnas ursprung, samt koncentrationens variation och långsiktiga trend, med beaktande av artikel 6.
 - ii) För att minska en parameters lägsta provtagningsfrekvens, enligt punkt 3 i del B, måste samtliga resultat från prov som samlats in med regelbundna intervall under minst tre år från provtagningsplatser som är representativa för hela vattenförsörjningsområdet vara lägre än 60 % av parametervärdet.

- iii) För att ta bort en parameter från förteckningen över parametrar som ska kontrolleras, enligt punkt 2 i del B, måste samtliga resultat från prov som samlats in med regelbundna intervall under minst tre år från provtagningsplatser som är representativa för hela vattenförsörjningsområdet vara lägre än 30 % av parametervärdet.
 - iv) Borttagandet av en särskild parameter i punkt 2 i del B från förteckningen över parametrar som ska kontrolleras ska baseras på resultaten av riskbedömningen, och på resultat av kontrollen av dricksvattentäkter och med en försäkran att människors hälsa skyddas från de skadliga effekterna av alla slags föroreningar i dricksvatten, i enlighet med artikel 1.
 - v) Provtagningsfrekvensen får minska och en parameter får tas bort från förteckningen över de parametrar som ska kontrolleras i enlighet med punkterna ii och iii endast om riskbedömningen bekräftar att ingen faktor rimligtvis kan förväntas försämra dricksvattnets kvalitet.
6. Medlemsstaterna ska garantera att
- a) riskbedömningarna är godkända av deras relevanta myndighet, och
 - b) att information som visar att en riskbedömning har gjorts tillsammans med en sammanfattning av resultaten finns tillgänglig.

DEL D

Provtagningsmetoder och provtagningsplatser

1. Provtagningsplatser ska fastställas så att de punkter där parametervärdena ska iaktas enligt artikel 6.1 garanteras. När det rör sig om ett distributionsnätverk får en medlemsstat ta prover inom vattenförsörjningsområdet eller vid vattenberedningen i fråga om vissa parametrar om det kan visas att det inte sker någon negativ förändring av det uppmätta värdet av de berörda parametrarna. Antalet prov ska i möjligaste mån fördelas lika över tid och rum.
2. Provtagning vid den punkt där värdena ska iaktas ska uppfylla följande krav:
 - a) Provtagning för att fastställa iakttagande av vissa kemiska parametrar (framför allt koppar, bly och nickel) ska ske vid hushållskranar utan föregående spolning. Ett prov på en liter ska tas vid en slumpmässig tidpunkt under dagen. Som ett alternativ får medlemsstaterna tillämpa provtagning av vatten som varit stillastående under en bestämd tid som bättre motsvarar deras nationella situation under förutsättning att detta, på vattenförsörjningsområdesnivå, inte leder till färre fall av bristande iakttagande än provet taget under en slumpmässig tid på dagen.
 - b) Provtagning av mikrobiologiska parametrar vid den punkt där värdena ska iaktas ska ske och hanteras i enlighet med EN ISO 19458, provtagningssyfte B.
3. Provtagning i distributionsanläggning, med undantag för hushållskranar, ska ske i enlighet med ISO 5667-5. I fråga om mikrobiologiska parametrar ska provtagning i distributionsnätverket ske och hanteras i enlighet med EN ISO 19458, provtagningsyfte A.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1)."

BILAGA II

Bilaga III till direktiv 98/83/EG ska ändras på följande sätt:

1. Det inledande stycket ska ersättas med följande:

"Medlemsstaterna ska se till att de analysmetoder som används för kontroll och för att visa iakttagande av detta direktiv är validerade och dokumenterade i enlighet med EN ISO/IEC 17025, eller annan motsvarande internationellt accepterad standard. Medlemsstaterna ska se till att laboratorier eller parter som kontrakteras av laboratorier tillämpar kvalitetsstyrningssystem i enlighet med EN ISO/IEC 17025 eller annan motsvarande internationellt accepterad standard.

Om det inte finns någon analysmetod som uppfyller minimikraven på metodkriterier i del B, ska medlemsstaterna se till att kontroll sker med hjälp av bästa tillgängliga teknik som inte medför orimliga kostnader."

2. Punkt 1 ska ändras på följande sätt:

a) Rubriken till punkt 1 ska ersättas med följande:

"DEL A

Mikrobiologiska parametrar för vilka analysmetoder anges"

b) Tredje till nionde stycket, även anmärkning 1, ska ersättas med följande:

"Metoderna för mikrobiologiska parametrar är följande:

- a) *Escherichia coli* (*E. coli*) och koliforma bakterier (EN ISO 9308-1 eller EN ISO 9308-2).
- b) *Enterokocker* (EN ISO 7899-2).
- c) *Pseudomonas aeruginosa* (EN ISO 16266).
- d) Bestämning av odlingsbara mikroorganismer – antal mikroorganismer vid 22 °C (EN ISO 6222).
- e) Bestämning av odlingsbara mikroorganismer – antal mikroorganismer vid 36 °C (EN ISO 6222).
- f) *Clostridium perfringens* (inbegripet sporer) (EN ISO 14189)."

3. Punkt 2 ska ändras på följande sätt:

a) Rubriken till punkt 2 ska ersättas med följande:

"DEL B

Kemiska parametrar och indikatorparametrar för vilka metodkriterier anges"

b) Punkt 2.1 ska ersättas med följande:

"1. Kemiska parametrar och indikatorparametrar

I fråga om de parametrar som anges i tabell 1, innebär de angivna kraven på metodkriterier att den analysmetod som används åtminstone ska kunna mäta koncentrationer som är lika med parametervärdet med en kvantifieringsgräns, enligt definitionen i artikel 2.2 i kommissionens direktiv 2009/90/EG (*), på 30 % eller mindre av det relevanta parametervärdet och en mätosäkerhet enligt specifikationen i tabell 1. Resultatet ska uttryckas med minst samma antal signifikanta siffror som för det parametervärde som avses i delarna B och C i bilaga I.

Till och med den 31 december 2019 får medlemsstater tillåta användning av 'riktighet', 'precision' och 'detektionsgräns' enligt specifikationen i tabell 2, som alternativa krav på metodkriterier till 'kvantifieringsgräns' och 'mätosäkerhet' enligt vad som sägs i första stycket och i tabell 1.

Den mätosäkerhet som fastställs i tabell 1 ska inte användas som ytterligare tolerans för de parametervärden som anges i bilaga I.

Tabell 1

Minimikrav på 'Mätosäkerhet'

Parametrar	Mätosäkerhet (Se anmärkning 1) % av parametervärdet (förutom för pH)	Anmärkingar
Aluminium	25	
Ammonium	40	
Antimon	40	
Arsenik	30	
Bens(a)pyren	50	Se anmärkning 5
Bensen	40	
Bor	25	
Bromat	40	
Kadmium	25	
Klorid	15	
Krom	30	
Konduktivitet	20	
Koppar	25	
Cyanid	30	Se anmärkning 6
1,2-dikloretan	40	
Fluorid	20	
Vätejonkoncentration pH (uttryckt som pH-enheter)	0,2	Se anmärkning 7
Järn	30	
Bly	25	
Mangan	30	
Kvicksilver	30	
Nickel	25	
Nitrat	15	
Nitrit	20	
Oxiderbarhet	50	Se anmärkning 8
Pesticider	30	Se anmärkning 9

Parametrar	Mätosäkerhet (Se anmärkning 1) % av parametervärdet (förutom för pH)	Anmärkningar
Polycykliska aromatiska kolväten	50	Se anmärkning 10
Selen	40	
Natrium	15	
Sulfat	15	
Tetrakloreten	30	Se anmärkning 11
Triklloreten	40	Se anmärkning 11
Trihalometaner – totalt	40	Se anmärkning 10
Totalt organiskt kol (TOC)	30	Se anmärkning 12
Turbiditet	30	Se anmärkning 13

Akrylamid, epiklorhydrin och vinylklorid ska kontrolleras genom produktspecifikation.

Tabell 2

Minimikrav på 'Riktighet', 'Precision' och 'Detektionsgräns' – får användas fram till och med den 31 december 2019

Parametrar	Riktighet (Se anmärkning 2) % av parametervärdet (förutom för pH)	Precision (Se anmärkning 3) % av parametervärdet (förutom för pH)	Detektionsgräns (Se anmärkning 4) % av parametervärdet (förutom för pH)	Anmärkningar
Aluminium	10	10	10	
Ammonium	10	10	10	
Antimon	25	25	25	
Arsenik	10	10	10	
Bens(a)pyren	25	25	25	
Bensen	25	25	25	
Bor	10	10	10	
Bromat	25	25	25	
Kadmium	10	10	10	
Klorid	10	10	10	
Krom	10	10	10	
Konduktivitet	10	10	10	

Parametrar	Riktighet (Se anmärkning 2) % av parametervärdet (förutom för pH)	Precision (Se anmärkning 3) % av parametervärdet (förutom för pH)	Detektionsgräns (Se anmärkning 4) % av parametervärdet (förutom för pH)	Anmärkningar
Koppar	10	10	10	
Cyanid	10	10	10	Se anmärkning 6
1,2-dikloretan	25	25	10	
Fluorid	10	10	10	
Vätejonkoncentration pH (uttryckt som pH-enheter)	0,2	0,2		Se anmärkning 7
Järn	10	10	10	
Bly	10	10	10	
Mangan	10	10	10	
Kvicksilver	20	10	20	
Nickel	10	10	10	
Nitrat	10	10	10	
Nitrit	10	10	10	
Oxiderbarhet	25	25	10	Se anmärkning 8
Pesticider	25	25	25	Se anmärkning 9
Polycykliska aromatiska kolväten	25	25	25	Se anmärkning 10
Selen	10	10	10	
Natrium	10	10	10	
Sulfat	10	10	10	
Tetrakloreten	25	25	10	Se anmärkning 11
Trikloretan	25	25	10	Se anmärkning 11
Trihalometaner – totalt	25	25	10	Se anmärkning 10
Turbiditet	25	25	25	

Akrylamid, epiklorhydrin och vinylklorid ska kontrolleras genom produktspecifikation.

(*) Kommissionens direktiv 2009/90/EG av den 31 juli 2009 om bestämmelser, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, om tekniska specifikationer och standardmetoder för kemisk analys och övervakning av vattenstatus (EUT L 201, 1.8.2009, s. 36)."

c) Punkt 2.2 ska ersättas med följande:

"2. Anmärkningar till tabell 1 och 2

Anmärkning 1	Mätosäkerhet är en icke-negativ parameter som karakteriserar spridningen av de storhetsvärden som tilldelas en mätstorhet på grundval av den information som används. Metodkriteriet för mätosäkerhet ($k = 2$) är procentandelen av det parametervärde som anges i tabellen eller bättre. Mätosäkerheten ska uppskattas på parametervärdenivå, om inte annat anges.
Anmärkning 2	Riktighet är det systematiska felet, dvs. skillnaden mellan medelvärdet av ett stort antal upprepade mätningar och det sanna värdet. Ytterligare definitioner anges i ISO 5725.
Anmärkning 3	Precision är ett mått på det tillfälliga felet och uttrycks vanligen som standardavvikelsen (inom och mellan mätomgångar) av resultatens spridning runt medelvärdet. Godtagbar precision är två gånger den relativa standardavvikelsen. Detta uttryck definieras ytterligare i ISO 5725.
Anmärkning 4	Detektionsgräns är antingen <ul style="list-style-type: none"> — tre gånger standardavvikelsen inom en mätomgång av ett naturligt prov innehållande en låg koncentration av parametern eller — fem gånger standardavvikelsen inom en mätomgång av ett blindprov.
Anmärkning 5	Om värdet på mätosäkerheten inte kan mätas, bör bästa möjliga teknik väljas (upp till 60 %).
Anmärkning 6	Denna metod bestämmer total cyanid i samtliga former.
Anmärkning 7	Värden för riktighet, precision och mätosäkerhet uttrycks i pH-enheter.
Anmärkning 8	Referensmetod EN ISO 8467
Anmärkning 9	Metodkriterierna för enskilda pesticider anges som indikation. Värden för mätosäkerhet så låga som 30 % kan uppnås för flera pesticider, högre värden upp till 80 % får tillåtas för ett antal pesticider.
Anmärkning 10	Metodkriterierna gäller för de enskilda ämnen som anges med 25 % av parametervärdet i del B i bilaga I.
Anmärkning 11	Metodkriterierna gäller för de enskilda ämnen som anges med 50 % av parametervärdet i del B i bilaga I.
Anmärkning 12	Mätosäkerheten bör bestämmas på nivå 3 mg/l av totalt organiskt kol (TOC). Riktlinjerna CEN 1484 för bestämning av TOC och löst organiskt kol (DOC) ska användas.
Anmärkning 13	Mätosäkerheten bör bestämmas på nivå 1,0 NTU (<i>nephelometric turbidity units</i>) i enlighet med EN ISO 7027."

4. Punkt 3 ska utgå

Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)

Härigenom föreskrivs att 19 § livsmedelslagen (2006:804) ska ha följande lydelse.

19 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur offentlig kontroll skall bedrivas,

2. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till en sådan samordnande kontrollmyndighet som avses i 12 § första stycket,

3. skyldighet för en livsmedelsföretagare att utöva en egenkontroll av verksamheten, och

1. hur offentlig kontroll ska bedrivas,
2. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till en sådan samordnande kontrollmyndighet som avses i 12 § första stycket,
3. skyldighet för en livsmedelsföretagare att utöva en egenkontroll av verksamheten,
4. skyldighet för den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten att underställa faroanalyser och förslag till egenkontrollprogram kontrollmyndighetens prövning, och

4. uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt.

5. uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt.

Denna lag träder i kraft den XXX.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden lämnats av Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Livsmedelsverket, Generalläkaren, Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning, Kemikalieinspektionen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Strålsäkerhetsmyndigheten, Sveriges Kommuner och Landsting, Göteborgs kommun, Östersunds kommun, Stockholms kommun, Järfälla kommun, Varbergs kommun, Jönköpings kommun, Trollhättans kommun, Hjo kommun, Stenungsunds kommun, Tibro kommun, Oskarshamns kommun, Lycksele kommun, Värmdö kommun, Kungälv kommun, Kiruna kommun, Kalmar kommun och Svenskt Vatten.

Följande instanser har fått tillfälle men avstått från att yttra sig: IVL Svenska Miljöinstitutet, Regelrådet, Malmö kommun, Sundsvalls kommun, Örebro kommun, Strängnäs kommun, Gotlands kommun, Malung-Sälens kommun, Pajala kommun, Hudiksvall kommun, Umeå kommun, Gislaveds kommun, Västerås kommun, Bollnäs kommun, Mariestad kommun, MittSverige Vatten AB, Norrvatten, Naturskyddsföreningen och Världsnaturfonden.

Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)

Härigenom föreskrivs² att 19 § livsmedelslagen (2006:804) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur offentlig kontroll *skall* bedrivas,

1. hur offentlig kontroll *ska* bedrivas,

2. skyldighet för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan som anlitas i den offentliga kontrollen att lämna information till en sådan samordnande kontrollmyndighet som avses i 12 § första stycket,

3. skyldighet för en livsmedelsföretagare att utöva en egenkontroll av verksamheten, *och*

3. skyldighet för en livsmedelsföretagare att utöva en egenkontroll av verksamheten,

4. *skyldighet för den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten att underställa faroanalyser och förslag till egenkontrollprogram kontrollmyndighetens prövning, och*

4. uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt.

5. uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

² Jfr rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, i lydelsen enligt kommissionens direktiv (EU) 2015/1787.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2017-09-11

Närvarande: F.d. justitierådet Gustaf Sandström samt justitieråden Johnny Herre och Dag Mattsson.

Genomförande av ändringar i dricksvattendirektivet

Enligt en lagrådsremiss den 31 augusti 2017 har regeringen (Näringsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Anna Stenberg.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 28 september 2017

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Wallström, M Johansson, Baylan, Hultqvist, Regnér, Andersson, Hellmark Knutsson, Bolund, Damberg, Strandhäll, Shekarabi, Fridolin, Eriksson, Linde, Ekström, Fritzon, Eneroth

Föredragande: statsrådet Eneroth

Regeringen beslutar proposition 2017/18:25 Genomförande av ändringar i dricksvattendirektivet

